

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi'nde

PROF. DR. M. YAŞAR KANDEMİR İLE

≈ ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ ≈

EŞ - ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKİ'L - MUSTAFÂ

— KÂDİ İYÂZ —

131. Ders | 9.Aralık.2018, Pazar

DERS KONUSU:

2. BÖLÜM: Resûl-i Ekrem'in İnsanlar Üzerindeki Hakları

2. KISIM: Resulûllah'a Muhabbetin Gereği

4. FASIL: Peygamber Sevgisinin Anlamı ve Gerçeği

KİTAPTAKİ YERİMİZ

Arapça Kaynak sf. 508 | Türkçe Şerh, Cilt.2 - sf. 340

Dersin Video, Ses Kayıtlarına
ve Kaynaklı Ders Notlarına

www.sifaiserif.com

adresinden veya karekodu okutarak
erişebilirsiniz.

Şifa-i Şerif Hakkında Kısa Bilgi:

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Eserin Türkçe Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt)

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

وَإِذَا كَانَ يُحِبُّ بِالطَّبْعِ مَلِكٌ لِحُسْنِ سِيرَتِهِ ، أَوْ حَاكِمٌ لِمَا يُؤْثَرُ مِنْ قَوَامِ طَرِيقَتِهِ ^(۲) ، أَوْ قَاضٍ ^(۳) بَعِيدُ الدَّارِ لِمَا يُشَادُّ مِنْ عِلْمِهِ ، أَوْ كَرَمِ شِمَتِهِ ، فَمَنْ جَمَعَ هَذِهِ الْخِصَالَ عَلَى غَايَةِ مَرَاتِبِ الْكَمَالِ أَحَقُّ بِالْحَبِّ ، وَأَوْلَى بِالْمِيلِ .

Bir hükümdar, güzel huylu olduğu ve halkını iyi yönettiği için nasıl sevilirse, bir hâkim adâleti güzel uyguladığı için nasıl muhabbete lâyık görülürse, uzak bir yerde oturan bir âlime derin ilmi ve güzel ahlâkı dolayısıyla nasıl hayranlık beslenirse, bütün bu özelliklere en mükemmel şekliyle sahip olan bir Peygamber, elbette bunların hepsinden daha çok sevmeye ve hayranlık duyulmaya lâyıktır.

Hiz. Ali radiyallahu anhu Peygamber Efendimiz'i anlatırken: **“Onu ilk defa gören kimsenin içinde, etkili görünümü dolayısıyla, bir ürperti hâsıl olurdu; fakat onunla bir süre kalıp kendisini tanıyınca, gönlünde ona derin bir muhabbet uyanırdı.”** demiştir.¹

Bir sahâbînin Resûl-i Ekrem'e duyduğu derin sevgiden dolayı ona gözünü kırpmadan baktığı bilgisi yukarıda nakledilmişti.

۱۲۴۶ - وَقَدْ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي صِفَتِهِ ﷺ: مَنْ رَأَاهُ بِدِيهَةٍ هَابَةٍ ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ ^(۴) .
۱۲۴۷ - وَذَكَرَ لَنَا عَنْ بَعْضِ ^(۵) الصَّحَابَةِ أَنَّهُ كَانَ لَا يَصْرِفُ بَصَرَهُ عَنْهُ مَحَبَّةً فِيهِ . ^(۶)

Daha önce de bahsedildiği üzere sahâbeden biri Peygamber Efendimiz'in yanında durmuş, gözünü kırpmadan onun mübârek yüzüne bakıyordu. Allah'ın Resûlü ona: 'Bana neden öyle bakıyorsun?' diye sorunca; o sahâbî: 'Anam, babam sana fedâ olsun. Dünyada yüzüne bakarak gönlümü ferahlatıyorum. Âhirette ise, Allah Teâlâ seni bütün varlıklara üstün tuttuğu ve makamın

yüksek olduğu için seni orada göremeyeceğim. İşte bunun için yüzüne doya doya bakıyorum.' dedi. Bunun üzerine Nisâ sûresinin şu anlamdaki 69. âyeti nâzil oldu: "Kim, Allah'a ve Peygambere itâat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine nimetler verdiği peygamberler, siddîklar, şehitler ve sâlihlerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaşlardır!"

فصل

فِي وَجُوبِ مُنَاصَحَتِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَحْدُوثُ مَا يَنْفُوتُ حَرْجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ [التوبة: ۹۱].

5. Resûl-i Ekrem'e Samimi Bir İmânla Bağlanmanın Farz Olduğu

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Zayıflara, hastalara ve savaşa hazırlanmak için maddî imkân bulamayanlara, Allah ve Resûlüne karşı samimi oldukları sürece, savaşa katılmadıkları için hiçbir günah yoktur. Çünkü iyi davranan ve dürüst olanlar bu konuda kınanmaz. Allah, çok bağışlayıcı, engin merhamet sahibidir.”¹

1. Tirmizî, Menâkıb 8, nr. 3638; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, I, 96, 127.

1. Tevbe 9/91.

قال أهل التفسير: ﴿إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾: إِذَا كَانُوا مُخْلِصِينَ مُسْلِمِينَ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ.

١٢٤٨ - حدثنا [القاضي] الفقيه أبو الوليد بقراءتي عليه ، حدثنا حُسَيْن بن محمد ، حدثنا يوسف بن عبد الله ، حدثنا ابنُ عبدِ المؤمنِ ، حدثنا أبو بكر التَّمَار ، حدثنا أبو داود ، قال : حدثنا أحمد بن يونس ، حدثنا زهير ، حدثنا سُهَيْل بن أَبِي صالح ، عن عطاء بن يزيد ، عن تَمِيم الداري ؛ قال : قال [١/١٨] رسولُ الله ﷺ : «إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ. إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ. إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ» ثلاث مرات^(١). قالوا: لِمَنْ؟ يا رسولَ الله! قال: «لِلَّهِ ، وَلِكِتَابِهِ ، وَلِرَسُولِهِ ، وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ ، وَعَامَّتِهِمْ»^(٢).

قال الأئمة رحمهم الله^(٣): النصيحة لله ولرسوله ولأئمة المسلمين وعامتهم واجبة.

Tefsir âlimlerine göre bu âyet-i kerîmedeki: ﴿إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ “Allah ve Resûlüne karşı samîmî oldukları sürece” ifâdesinin anlamı, başkalarının gördüğü ve görmediği yerlerde hem sözlerinde hem de davranışlarında Allah’a ve Resûlüne karşı dürüst ve samimi olur, onlara itâat ederlerse, savaştan geri kalmaktan dolayı günah kazanmazlar, demektir.

Din, Dürüstlük ve Samimiyettir

Ashâb-ı kirâmdan Temîm ed-Dârî² (v. 40/660) radiyallahu anhin rivâyet ettiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

«إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ، إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ، إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ» “Din, dürüstlük ve samimiyettir; din dürüstlük ve samimiyettir; din dürüstlük ve samimiyettir.” buyurdu. Bazı sahâbîler:

«Kimin için dürüstlük ve samimiyettir, ey Allah’ın Elçisi?» diye sordular. Şöyle buyurdu:

“Allah için, Kitâbı için, Resûlü için, Müslümanların yöneticileri için ve bütün Müslümanlar için dürüstlük ve samimiyettir.”³

İslâm âlimleri; Allah için, Resûlü için, mü’minlerin yöneticileri için ve bütün Müslümanlar için dürüst ve samimi olmanın mutlaka yapılması ve aslâ terk edilmemesi gereken bir görev olduğunu söylemişlerdir.

Bu cümlede, yukarıdaki hadîs-i şerîften farklı olarak sadece “Allah’ın kitâbı için dürüst ve samimi olmak” ifâdesi zikredilmemiştir. Bu da muhtemelen bir istinsâh hatâsıdır.

2. Temîm ed-Dârî, hicretin dokuzuncu yılında Müslüman oldu. İslâm ile şereflenmeden önce Hristiyan’dı. İbadete düşkün ve çok Kur’an okuyan bir sahâbî idi. Kur’an-ı Kerîm’i haftada bir hatmederdi. Peygamber Efendimiz’den on sekiz hadis rivâyet etti ve Efendimiz’in vefâtından sonra Suriye’ye gidip oraya yerleşti.

3. Hadisin bu şekli için bk. Ebû Dâvûd, Edeb 59, nr. 4944; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, IV, 102, 103; Nesâî, Bey’at 31, nr. 4209 (Ebû Hüreyre’den). Buna yakın şekli için bk. Müslim, İmân 95, nr. 55; Tirmizî, Birr 17, nr. 1926.

قال الإمام أبو سليمان البُستي^(٤): النصيحة: كلمة يُعَبَّرُ بها عن جُمْلَةِ إرادة الخير للمنصوح له؛ وليس يمكن أن يعَبَّرَ عنها بكلمة واحدة تحصرها. ومعناها في اللغة الإخلاص؛^(٥) من قولهم: نصحت العسل، إذا خلصته من شَمْعِه.

وقال أبو بكر بن أبي إسحاق الخفاف: النَّصْحُ فِعْلُ الشَّيْءِ الَّذِي بِهِ الصَّلَاحُ والملاءمة، مأخوذ من النَّصَاح؛ وهو الخيطُ الَّذِي يُخَاطُ بِهِ الثوبُ.

[و]قال أبو إسحاق الزجاج نحوه.

قال الإمام أبو سليمان البُستي^(٤): النصيحة: كلمة يُعَبَّرُ بها عن جُمْلَةِ إرادة الخير للمنصوح له؛ وليس يمكن أن يعَبَّرَ عنها بكلمة واحدة تحصرها. ومعناها في اللغة الإخلاص؛^(٥) من قولهم: نصحت العسل، إذا خلصته من شَمْعِه.

وقال أبو بكر بن أبي إسحاق الخفاف: النَّصْحُ فِعْلُ الشَّيْءِ الَّذِي بِهِ الصَّلَاحُ والملاءمة، مأخوذ من النَّصَاح؛ وهو الخيطُ الَّذِي يُخَاطُ بِهِ الثوبُ.

[و]قال أبو إسحاق الزجاج نحوه.

1. Ebû Süleymân Hamd ibni Muhammed el-Hattâbî ünlü bir muhaddis ve lugat âlimidir. Onun *Sünen-i Ebî Dâvûd*'un şerhi olan *Meâlimü's-Sünen* adlı eseri meşhûrdur.
2. Şâfiî âlimi Ebû Bekir Ahmed ibni Ömer ibni Yûsuf el-Haffâf'ın *Kitâbü'l-Hisâl* adlı bir eseri vardır.
3. Zeccâc'ın tam adı İbrâhim ibni Muhammed'dir. Edebiyât sahasında pek çok kitâbı olup tefsire dâir *Me'âni'l-Kur'ân* adlı eseriyle ünlüdür.

Hattâbî diye ünlü Ebû Süleymân el-Büstî¹ (v. 388/998) şöyle demiştir: “Dürüstlük ve samimiyet, kendisine öğüt verilen kimsenin hayrını ve iyi-liğini istemek demektir.” Dürüstlük ve samimiyet demek olan “nasihat” kelimesi, taşıdığı bütün mânaları kapsayacak tek bir cümleyle ifâde edilemez.

“Nasihat”ın sözlük anlamı ihlâstır. Balı mumundan ayırma işi de yine nasihat kelimesiyle anlatılır.

Dil âlimi Ebû Bekir ibni Ebî İshâk el-Haffâf² (v. 261/875) şöyle demiştir: Nasihat'ın kökü olan “nush”, “yapılması münasip ve uygun olan şeyi yapmak” demektir; o da “elbisenin dikildiği iplik” anlamına gelen “nisâh” kelimesinden türetilmiştir.

Arap dili ve edebiyâtı âlimi Ebû İshâk ez-Zeccâc da³ (v. 311/923) böyle söylemiştir.

Hattâbî diye ünlü Ebû Süleymân el-Büstî¹ (v. 388/998) şöyle demiştir: “Dürüstlük ve samimiyet, kendisine öğüt verilen kimsenin hayrını ve iyi-liğini istemek demektir.” Dürüstlük ve samimiyet demek olan “nasihat” kelimesi, taşıdığı bütün mânaları kapsayacak tek bir cümleyle ifâde edilemez.

“Nasihat”ın sözlük anlamı ihlâstır. Balı mumundan ayırma işi de yine nasihat kelimesiyle anlatılır.

Dil âlimi Ebû Bekir ibni Ebî İshâk el-Haffâf² (v. 261/875) şöyle demiştir: Nasihat'ın kökü olan “nush”, “yapılması münasip ve uygun olan şeyi yapmak” demektir; o da “elbisenin dikildiği iplik” anlamına gelen “nisâh” kelimesinden türetilmiştir.

Arap dili ve edebiyâtı âlimi Ebû İshâk ez-Zeccâc da³ (v. 311/923) böyle söylemiştir.

1. Ebû Süleymân Hamd ibni Muhammed el-Hattâbî ünlü bir muhaddis ve lugat âlimidir. Onun *Sünen-i Ebî Dâvûd*'un şerhi olan *Meâlimü's-Sünen* adlı eseri meşhûrdur.
2. Şâfiî âlimi Ebû Bekir Ahmed ibni Ömer ibni Yûsuf el-Haffâf'ın *Kitâbü'l-Hisâl* adlı bir eseri vardır.
3. Zeccâc'ın tam adı İbrâhim ibni Muhammed'dir. Edebiyât sahasında pek çok kitâbı olup tefsire dâir *Me'âni'l-Kur'ân* adlı eseriyle ünlüdür.

فَنَصِيحَةُ اللَّهِ تَعَالَى: صِحَّةُ الاعتقاد له بالوَحْدَانِيَّةِ ، ووصْفُهُ بما هو أَهْلُهُ ،
وَتَنْزِيهُهُ عما لا يجوزُ عليه ، والرغبةُ في مَحَابِّهِ ، والبُعدُ من مَسَاخِطِهِ ،
والإخلاصُ في عبادته .

والنصيحةُ لكتابه: الإيمانُ به ، والعملُ بما فيه ، وتحسينُ تلاوته ،
والتخشُّعُ عنده ، والتعظيمُ له ، وتفهُّمُهُ والتفَقُّهُ فيه ، والذبُّ عنه من تأويل
الغالين ، وطعنِ المُلْحِدِينَ .

والنصيحةُ لرسوله: التصديقُ بنبوّته ، وبذلُ الطاعةِ له فيما أَمَرَ به ونهى عنه ؛
قاله أبو سُليمان .

وقال أبو بكر: ومُؤازرته^(۱) ونُصْرتهُ وَحِمَايَتُهُ حَيًّا وَمَيِّتًا ، وإحياءُ سُنَّتِهِ
بالطلبِ ، والذبُّ عنها ، ونَشْرُهَا ، والتخلُّقُ بأخلاقه الكريمة ، وآدابه
الجميلة .

وقال أبو إبراهيم: إسحاقُ التُّجَيْبِيُّ: نصيحةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: التصديقُ بما
جاء به ، والاعتصامُ بسُنَّتِهِ ، ونَشْرُهَا ، والحضُّ عليها ، والدعوةُ (۱۱۸/ب)
إلى اللَّهِ ، وكتابه ولسوله^(۲) ، وإليها ، وإلى العمل بها .

Allah ve Kitâbı İçin Dürüstlük

“Allah için dürüstlük ve samimiyet”; O’nun bir olduğuna samimi-
yetle inanmak, O’nu lâayık olduğu en yüce sıfatlarla anmak, lâayık olmadığı
şeylerden tenzîh etmek, O’nun sevip râzı olduğu şeyleri yapmak, râzı
olmadığı ve gazabına sebep olan işlerden uzak durmak ve O’na samimi-
yetle ibâdet etmektir.

“Kitâbı için dürüstlük ve samimiyet”; öncelikle Kur’an’ın Allah
kelâmı olduğuna îmân etmek, sonra bu kitâbın içindeki buyrukları uy-
gulamak, onu güzel bir şekilde ve huşû içinde okumak, ona lâayık olduğu
şekilde saygı göstermek, onu anlamaya çalışmak, ona, karşı çıkanlara ve
onu, maksadını aşacak biçimde yorumlayanlara karşı savunmaktır.

Resûlullah İçin Dürüstlük

“Resûlü için dürüstlük ve samimiyet”; hadis ve lugat âlimi Ebû
Süleymân el-Hattâbî’nin de (v. 388/998) dediği gibi, onun Allah’ın Elçisi ol-
duğunu kabul etmek, emrettiği ve yasakladığı konularda ona bütün gü-
cüyle itâat etmektir.

Ebû Bekir el-Haffâf şöyle demiştir: “Resûlullah için dürüstlük ve sa-
mimiyet; onun getirdiği dini, kendisi hayattayken de, vefâtından sonra da
desteklemek, düşmanlarına karşı onu savunmak, sünnetini bizzat yaşaya-
rak ihyâ etmek, savunmak ve yaymak, onun yüce ahlâkıyla ahlâklanmak
ve güzel âdâbıyla edeplenmektir.”

Kurtubalı âlim Ebû İbrâhim İshâk ibni İbrâhim et-Tüçibî¹ (v. 352/963)
şöyle demiştir: “Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için dürüstlük ve
samimiyet; onun Allah’tan vahiy yoluyla alıp getirdiği dini kabul ve tas-
dik etmek, sünnetine yapışmak ve onu yaymak, başkalarını sünneti ya-
şamaya teşvik etmek, insanları Allah’ın dinine, kitâbına, Resûlüne inan-
maya, Resûlünün sünnetine sarılmaya ve onunla amel etmeye dâvet
etmektir.

1. Ebû İbrâhim İshâk ibni İbrâhim et-Tüçibî, Kurtuba’da yaşayan ünlü bir Mâlikî fakihi,
sâlih ve zâhid bir âlimdi.

2. Ebû Bekir el-Âcurrî hakkında bilgi için bk. I, 365.

وقال أحمد بن محمد^(٣): مِنْ مَفْرُوضَاتِ الْقُلُوبِ اعْتِقَادُ النَّصِيحَةِ
لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

قال أبو بكر الآجُرِّي^(٤) وغيره: النصح له يقتضي نصحين؛ نصحاً في حياته ، ونصحاً بعد مماته؛ ففي حياته نصح أصحابه له بالنصر والمُحَامَاة عنه ومعاداة مَنْ عاداه ، والسَّمْع والطاعة له ، وبذل النفوس والأموالِ دونه؛ كما قال [الله] تعالى: ﴿رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ وَمَا بَدَلُوا تَبْدِيلًا﴾ [الأحزاب: ٢٣].

Hanbelî mezhebinin imâmı Ahmed ibni Muhammed ibni Hanbel bu konuda şöyle demiştir: “Kalplerin en önemli görevlerinden biri, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in Allah’ın Elçisi olduğuna inanmak ve ona bütün varlığıyla itâat etmektir.”

Sağlığında Resûlullah’a Dürüstlük

Ebû Bekir el-Âcürî² (v. 360/970) ve diğer İslâm âlimleri şöyle demişlerdir: **Resûlullah için dürüstlük ve samimiyet deyince** iki şey hatıra gelir. Biri, **o yaşadığı sürece kendisine dürüstlük ve samimiyet**, diğeri de **vefâtından sonra ona dürüstlük ve samimiyet**. Resûlullah yaşadığı sürece dürüstlük ve samimiyet; ashâbının ona yardım etmesi, onun vücûdunu düşmanlarından koruması, onun düşmanlarını düşman bilmesi, emrettiklerini yapıp yasakladıklarından kaçınması, bu uğurda canlarını ve mallarını fedâ etmeleridir. Allah Teâlâ onların görevlerini yerine getirdiklerini şöyle ifâde buyurmuştur:

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ، فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ، وَمَا بَدَلُوا تَبْدِيلًا﴾
“Mü’minlerden, **Allah’a verdiği söze sadık kalan adamlar** da vardır. Onlardan kimi sözünü yerine getirip O’nun yolunda can vermiş, kimi de sırasını beklemektedir. Onlar, verdikleri sözü hiçbir şekilde değiştirmemişlerdir.”¹

Birinci Bölüm’de “Allah Teâlâ’nın Resûlullah’ı Esmâ-i hüsnâsı ve Yüce Sıfatlarıyla Şereflendirmesi” bahsinde (bk. I, 499). “el-Mü’min” ismini anlatırken bu âyetin Enes ibni Mâlik’in amcası Enes ibni Nadr ve benzerleri hakkında nâzil olduğunu söylemiş ve bu yiğit sahâbînin menkıbesini dile getiren hadîs-i şerîfi zikretmiştik.

2. Ebû Bekir el-Âcürî hakkında bilgi için bk. I, 365.

1. Ahzâb 33/23.

وقال: ﴿وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ [الحشر: ٨].

Bu konudaki bir başka âyet de şöyledir:

﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾
«O mallarda, yurtlarından çıkarılıp mallarından yoksun bırakılmış, Allah'ın lütuf ve rızasını arayarak **Allah'a ve Resûlüne yardım eden** muhâcirlerin de hakkı vardır. Onlar özü sözü doğru olanların tâ kendileridir.”²

GELECEK DERS

Tarih: 16 Aralık 2018, Pazar

Zaman: Öğle Namazından bir saat önce

Yer: Eyüp Sultan Camii-i Şerif’inde

yapılması planlanmaktadır.

2. Haşir 59/8.